

III.C.02.13. NIJVERHEID

Hoewel de landbouw prioritair bleef, ontwikkelde er zich te Brustem vanaf de 12e eeuw ook een ambachtelijke nijverheid en waren er sporen van handelsactiviteiten.

De weverij was één van de oorzaken van de plaatselijke wel-vaart. In 1320 werd er reeds een gilde of broederschap opgericht waarin de lakenmakers, de kleersnijders en de volders zich verenigden. Dit waren lakenwevers, die uit Vlaanderen weggetrokken waren, in Sint-Truiden geen plaats vonden binnen de stadspoorten en zich dan in het versterkte Brustem vestigden. Het vrijheidscharter van 1175, waarin het Luiks recht aan de inwoners van Brustem werd geschonken, was eigenlijk ook een lokmiddel voor emigranten.

Het uitbouwen van de lakennijverheid te Brustem zette kwaad bloed bij de Sint-Truidense collega's, die reeds sedert de 11e eeuw handelscontacten hadden tot in Duitsland en Oostenrijk (01). Als belangrijk economisch centrum duldde de abdijstad niet dat een dorp, dat zich de allures van een stad begon aan te meten, en ook langs de drukke handelsweg van Brugge naar Keulen lag, een al te grote concurrentie ging vormen. Deze houding tegenover het platteland was trouwens typerend voor de meeste steden, die vonden dat de economische bedrijvigheid op de buiten zich uitsluitend moest beperken tot de landbouw.

Zo laaiden de conflicten tussen Sint-Truiden en Brustem weer hoog op en kregen nu geen militair maar een economisch facet. In Sint-Truiden, waar het politieke gezag erg verdeeld was, bleek de overheid dikwijls niet bij machte om de menigte, die door handige volksmenners werd opgeruid, te bedaren. Hun woede kwamen ze dan in Brustem afkoelen.

De oprichting van de Brustemse gilde in 1320 kan verklaard worden vanuit een behoefte aan eenheid tegenover het machtige en nabije St-Truiden, dat reeds georganiseerde gilden bezat sedert 1237.

De begijntjes van het St-Agnetenhof hielden zich uitsluitend bezig met lakenbereiding en later met kant- en speldenwerk. Ze kochten hun klederen te Brustem en niet in het naburige St-Truiden. Hoe was zoiets geëvolueerd?

Na een oorlog tegen de Brabanders en inwendige onlusten had de stad zo zware financiële moeilijkheden dat er een vermogensbelasting kwam, ook voor de begijntjes. Maar deze deden beroep op de paus omdat ze belastingsvrij waren. De St-Truidense bevolking ontstak in woede, klauterde 's nachts over de begijnhofmuur, plunderde de huizen, doodde het vee en namen al mee wat ze konden dragen. De paus veroordeelde de stad St-Truiden om alles te vergoeden. Maar dit gebeurde niet. De hulp van de rechtbanken van Trier, Reims en Keulen werd ingeroepen. De stad moest het begijnhof schadeloos stellen en nog een boete van duizend gulden betalen. Maar ondertussen dreven de begijntjes handel met het naburige Brustem. Er was zelfs een voetweg die Begijnenweg genaamd werd.

Hoe dan ook, omstreeks het einde van de 16e eeuw was de lakennijverheid te Brustem bijna verdwenen en behield de Gilde enkel een godsdienstige en liefdadige functie.

Omstreeks 1300 bestond er te Brustem een muntatelier van de Loonse graaf Arnold V (1280-1323) (01). Hier werd de zogenaamde zilveren "*grote met de gekanteelde burcht*" gemaakt. De voorzijde vertoonde een burcht omringd met 12 wijnrankbladeren en de achterzijde een breedarmig Karolingisch kruis. Dit was zeker een ondersteuning van de Brustemse handelsactiviteiten.

Dat Brustem een belangrijk dorp was, bleek uit hun inschrijving sedert de 15e eeuw in de Gilde van de Luikse Goudsmiden.

Als bezitters, sedert 1175, van het Luiks recht, hadden de Brustemners dus dezelfde rechten en plichten als de inwoners van de bisschopstad. In oktober 1460 trokken twee Brustemse schepenen, nl. Goevaert Kaken en Renier Helvaeren met priester Symon Keyten en zes inwoners van Brustem naar Luik om een kopie te laten maken van "*enen bryf zeer alt beschreven in franschyn (perkament) in latynen*". Waarschijnlijk werden zij toen ingeschreven in de Gilde der Goudsmiden.

In 1405 vaardigde Antoon van Bourgondië, de tweede zoon van hertog Filips de Stoute, economische sancties uit tegen Jan van Beieren, prins-bisschop van Luik. Deze laatste had beslist dat de lakenhandelaars uit Sint-Truiden en Brustem zich niet naar de wekelijkse markt van Landen mochten begeven, zoals ze dat voordien waren overeengekomen (03).

- 01.-G.Calewaerts.-"Loonse muntslag te Brustem", in O.L.V.L., jrg.30, 1975, blz.48-51.
- 02.-In oktober 1460 trokken twee schepenen Goevaert Kaken en Renier Helvaeren, vergezeld van een priester Symon Keyten en nog zes inwoners van Brustem naar Luik. Die inwoners waren: Robyn Kellen, Cornelis Lutzenborch, Lodowijc Loicx Wouter Tsgroets, Symon vander Lenen en Wouter Bryers.
- 03.-A.G.Mathijs.-"Een en ander over de lakennijverheid in de Middeleeuwen te Sint-Truiden", in Limburg, deel 35, 1956, blz.190-192.